

UTOLJÁRA / VESZÉLYEZTETETT LÁTHATOD / HELYSZÍNEK ANITA GANERI / ÉS KULTÚRÁK

TARTALOM

- 5** HELYSZÍNEK
- 6** VÉGVESZÉLYBEN
- 8** AMAZÓNIA ESŐERDŐI
- 10** ARKTISZ
- 12** HOLT-TENGER
- 14** EVERGLADES-MOCSÁR
- 16** NAGY-KORALLZÁTONY
- 18** KILIMANDZSÁRÓ
- 20** MACHU PICCHU
- 22** MADAGASZKÁR
- 24** MALDÍV-SZIGETEK
- 26** PALMÜRA
- 28** TÁDZS MAHAL
- 30** VELENCE
- 32** TÉRKÉP ÉS TOVÁBBI INFORMÁCIÓK

33 KULTÚRÁK

34 A KIHALÁS SZÉLÉN

36 AWÁK

38 BAKÁK

40 BATAKOK

42 DONGRIA KONDHOK

44 INNUK

46 JARAWÁK

48 MASZÁJOK

50 MURSIK

52 NYENYECEK

54 PENANOK

56 SZANOK

58 YANOMAMIK

60 TÉRKÉP ÉS TOVÁBBI INFORMÁCIÓK

61 FOGALOMTÁR

63 NÉV- ÉS TÁRGYMUTATÓ

HELYSZÍNEK

VÉGVESZÉLYBEN

Bolygónkról lenyűgöző helyek százai tűnhetnek el nyomtalanul: természeti csodák, például esőerdők vagy hegységek, és történelmi jelentőségű épületek és városok is. Ha ezek elpusztulnak, az ott élő emberek és a helyi élővilág is elveszíti otthonát.

MI TÖRTÉNIK A FÖLDÜNKKEL?

Egyes helyeket természeti folyamatok veszélyeztetnek, például az erózió. Ám az emberi tevékenység ennél sokkal nagyobb probléma: a légszennyezés, a túlnépesedés, a fakitermelés, a vadászat és a halászat. A bolygónkat fenyegető legnagyobb veszély a globális felmelegedés, amelyet az üvegházhatású gázok fokozott kibocsátása okoz.

Szemét az indiai Jamuna folyón.

FELMELEGEDÉS

A fosszilis tüzelőanyagok, mint a szén, a kőolaj és a földgáz égetése miatt a légkörben megnő a szén-dioxid koncentrációja. A légkörben természetes módon is előfordul a szén-dioxid és más üvegházhatású gázok, például a metán. Fontos szerepük van a Föld hőháztartásának szabályozásában, hiszen — akárcsak egy üvegház ablakai — nem engedik, hogy a Nap melege távozzon a légkörből. A sok szén-dioxid azonban túlságosan felmelegíti a Föld légkörét.

Velence városa
is világörökségi
helyszín.

VILÁGÖRÖKSÉGI HELYSZÍNEK

A könyvben bemutatott helyek nagy része világörökségi helyszín. Ez azt jelenti, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) elismerte ezek kulturális, történelmi vagy tudományos jelentőségét. Ezek a helyek különleges védeltséget élveznek, és ha rendkívüli intézkedés szükséges megóvásuk érdekében, felkerülnek a Veszélyeztetett Helyszínek Listájára.

AMAZÓNIA ESŐERDŐI

A világ legnagyobb esőerdője Dél-Amerikában, az Amazonas folyó partján található. Az erdő egy különlegesen gazdag élőhely, a világ ismert állat- és növényfajai közül minden tizedik itt él. Emellett otthont ad több száz őslakos törzsnek is.

ADATOK

HELYSZÍN: DÉL-AMERIKA

TERÜLETE: 6 MILLIÓ KM²

ERDŐTÍPUS: TRÓPUSI ESŐERDŐ

FŐ FOLYÓJA: AMAZONAS (6400 KM)

VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐK:
SZARVASMARHA-TENYÉSZTÉS, FAKITERMELÉS,
ARANYBÁNYÁSZAT, ÚTÉPÍTÉS

ELTŰNŐ ERDŐK

A fakitermelés következtében Amazónia esőerdőiből 1978 óta több mint 750 000 km² tűnt el. Ennek ellenére még mindig ez a terület teszi ki a világ esőerdőinek több mint felét. Amennyiben a pusztítás üteme nem csökken, 40 éven belül az esőerdők teljesen eltűnhetnek.

ERDŐBŐL LEGELŐ

Brazília a világ egyik legnagyobb marhahús-előállító országa: a szarvasmarhatartás a legfőbb ok, amiért az amazóniai esőerdők veszélyben vannak. A hatalmas erdőterületek nagyjából 60%-át vágták ki, égették fel és alakították legelővé. Jelenleg kb. 90 millió szarvasmarha él Amazóniában.

A SZÉN-DIOXID-SZABÁLYOZÁS

A fotoszintézis során az esőerdők hatalmas mennyiségű szén-dioxidot nyelnek el, ezzel szabályozzák annak mennyiségét. Ha a fákat kivágják, a légköri szén-dioxid mennyisége megemelkedik, és tovább fokozódik a globális felmelegedés.

SÜRGÖS BEAVATKOZÁS

A szakértők műholdas technológiával mérik fel az esőerdőt. A természetvédőkkel és a kormánnyal együttműködve próbálnak véget vetni a pusztításnak. Egy lehetséges megoldás a fenntartható állattartás, amely nem károsítja az erdőt, de a helyi lakosoknak is megélhetést biztosít.

ARKTISZ

Az Arktisz, avagy Északi-sarkvidék a bolygó legészakibb területén fekszik, az Északi-sarkkörön belül. A Föld egyik legzordabb klímával rendelkező területe, ahol akár -70°C is előfordulhat. Az Arktisz olyan hideg, hogy az év nagy részében a Jeges-tengert vastag jégtakaró borítja.

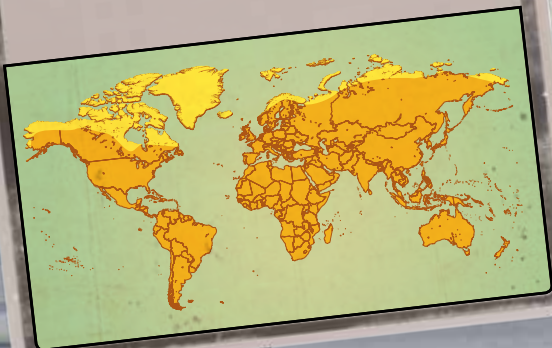
ADATOK

TERÜLETE: Kb. 14 millió km^2

ÁTLAGOS HŐMÉRSÉKLET:
 0°C (NYÁRON), -40°C (TÉLEN)

TENGERI JÉG VASTAGSÁGA:
2-3 MÉTER

VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐK:
GLOBÁLIS FELMELEGEDÉS, LÉGSZENNYEZÉS,
BÁNYÁSZAT, ILLEGÁLIS HALÁSZAT

ZSUGORODÓ JÉGTAKARÓ

A Jeges-tengert borító jégtakaró vastagsága az évszakoktól függően változik, télen megnő, tavasszal és nyáron viszont lecsökken.

A műholdas felvételeknek köszönhetően tudjuk, hogy 1979 óta a jég egyre gyorsabban olvad. Egyes kutatók jóslata szerint néhány éven belül a Jeges-tengerről nyár végére teljesen eltűnhet a jégtakaró.

A jegesmedvék száma csökken, mert az élelemszerzésre alkalmas jégmezők egyre kisebbek.

ÁLTALÁNOS FELMELEGEDÉS

Számos kutató szerint a globális felmelegedés miatt emelkedik a Föld hőmérséklete. A melegebb levegő miatt az Arktiszt és Grönlandot fedő jégtakaró elolvad (lásd balra). Ha az olvadás folytatódik, a Föld vízszintjének emelkedésével az alacsonyan fekvő területek víz alá kerülnek.

ÉGHAJLAT-SZABÁLYOZÁS

Az Arktisz jegének fontos szerepe van a Föld éghajlatának szabályozásában. Mivel a jég a napsugarakat visszaveri az űrbe, a környezet hűvös marad. A hűvös levegő a széláramlatoknak köszönhetően máshova is eljut, így segít szabályozni a globális hőmérsékletet.

SÜRGŐS BEAVATKOZÁS

A világ számos országában foglalkoznak a globális felmelegedés problémájával. A kutatók műholdak segítségével gyűjtenek adatokat a jég kiterjedéséről, hőmérsékletéről és mozgásáról. A megfigyeléseket számítógépekkel elemzik, így előrejelzéseket tudnak adni, hogy mi várható a jövőben.